

Ɔwɔlɛ mɔ nu Pɔɔli kyɔrɔɔ naa sa Galati abi

Afwaala

¹ Mɛ Pɔɔli mɔ nu n gye Krisito osunpu, nu ɪ man gye asa kubu ku, abɛɛ ɔsa ku ɪ lɛɛ mɛ. Amaa Yesu Krisito ye Ɔsɛ Ibwaare mɔ nu o kyinji mɔ lu lewu tɔ mɔ ɪ lɛɛ mɛ waa osunpu. ² N kyɔrɔɔ ɔwɔlɛ n kyɔnɛ fane Krisito kubu-kubu mɔ nu fan bu Galati ɔsɔwɔlɛ sɔ, nu akɔɔlɛ-gyipu mɔ nu ba bu nfu mɔ kpini ba tii mɛ sɔ nu an fwaala fane.

³ Anɛ-Sɛ Ibwaare maa anɛ-Nyiripe Yesu Krisito ba bwaala fane kɛ ba sa fane kayi-yuuli. ⁴ Lu anɛ alibi sɔ mɔ, Yesu kyula taa mɔ n-yu lɛɛ saraga wu sa anɛ, kɛ ɔ nye lɛɛ anɛ lu ndaga kakyina libi ɔlɔn mɔ tɔ. Anɛ-Sɛ Ibwaare kebiti tɔ nu o kyula nu inumɔ kpini ɪ waa kanɔn. ⁵ Bɔnyaa ɔ baa ɔ gye Ibwaare lɛɛ kakpaa! Amen.

Asɔn Danbirasa kolɔn

ɪ bu tɔ

⁶ I kyinkyin mɛ gaa fɛɛ fan maa tee bilinji fane kamaa sa Ibwaare bilɛn, yege mɔ ɪ bɔla Krisito kabwaala mɔ sɔ tu fane. Nu fan bilinji kpee fan buu asɔn kukwu mɔ nu aku bɛɛ tɔwɛ ye umɔ ɪ gye asɔn danbirasa mɔ. ⁷ Kesintin yege asɔn danbirasa ku man bɔla ɪ bu tɔ. Amaa n tɔwɛ fane inumɔ nun, lu fɛɛ asa aku bɛɛ wuliti fane tɔ, bee bitɪ fɛɛ ba kyɛɛge Krisito asɔn danbirasa mɔ.

⁸ Amaa, halɪ anɛ abɛɛ Ibwaare kabɔɔ, kan lu

susu ba tɔwe fane asin danbirasa ku, nu i kwu ye umu nu an tɔwe sa fane mu, mu laaku, lu fee lbwaare ii biti o bute mu kusu kakpaa. ⁹ Fee kanan mu nu an wola tɔwe mu, n bila n pila to ye, nu osa ku kan ee tɔwe fane asin danbirasa ku, nu i kwu ye umu nu fan kɔle waa fane lee mu, lbwaare ii biti o bute mu kusu kakpaa.

¹⁰ Nu umu nu n tɔwe fale mu, i kaapu nun fee n biti nyumisa o kɔle me kyula nun abee? Aye! N biti lbwaare nkun o kɔle me kyula. N biti nyumisa ansi i gyii me su nun abee? Nu n kan n biti fee nyumisa ansi i gyii me su mu, naafɔ n mee ye n bila n gye Krisito kyaafole.

*Kanan mu nu lbwaare
tu Pɔli ba waa Krisito osunpu*

¹¹ Me birisa ana akɔle-gyipu, n biti fan bu fee, asin danbirasa mu nu n tɔwe mu, i man gye asin mu nu i lu daadimaadi ase. ¹² Nu man gye nyumisa ku ase nu n nye umu, abee osa ku i kaapu me umu. Amaa Yesu Krisito i lee umu kaapu me.

¹³ Lu fee fan daa nu me kakyina mu nu n bu kumu to didaa sara mu nu n daa n bu Gyiwu abi kabwaare-sun mu to mu. Nu fan nu kanan mu nu n daa taa kumu to olon nyanla Krisito abi mu nu lbwaare lee mu, nu n kpan me n-yu fee n nyita Krisito kabwaare-sun mu. ¹⁴ Nu me sara su Gyiwu abi adamantɛ mu to mu, n gyankpaa bamu ane Gyiwu abi kabwaare-sun mu to. Nu ane anaana-to awaasa mu n yege nu i gyii mi kumu, nu n kpan me n-yu ye i yile. ¹⁵ Amaa lu lbwaare kabwaala su mu, o wola lee me yila

poyi nu ba kuvge me, nu o tu me ye n ba sun mu. ¹⁶ Nu i bola lbwaare ansi fee o lee Mu-Bii mu kaapu me, ke n towe asin danbirasa mu lu Mu-Bii mu so, sa bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu, nu n man taase biti kikaapu lu osa ku ase. ¹⁷ Nu n man kpee Gyerusalem naa wu bamu nu ba gye Krisito asunpu mu poyi nu ngbaa me n ba waa osunpu mu. Amaa n dan kusu opula mana to nun, kpee Arabiya osuwle so, nu kamaa to n lu tuto bwii ba Damasiko kade to.

¹⁸ Nsu nsa kamaa to mu, nu n kpee Gyerusalem naa wu Pita.* Nu n kyina mu ase nke kudu anu. ¹⁹ N man wu Krisito asunpu mu oku tii so, amoo ane-Nyiripe Krisito mu-supu Gyemisi nkon. ²⁰ lbwaare so, kuto mu nu n kyuroo n sa fane fale gye kesintin, n mee tin antjesa. ²¹ Imu kamaa to mu n kpee Siriya ye Kilisiya isuwle so. ²² Kanun sana mana to mu, Krisito abi kubu-kubu mu nu i bu Gyudeya osuwle so mu, ba man pu wu me ye ansi. ²³ Amaa kuto kulon mu nu ba nu lu asa ase mu i gye ye, “Onyin mu nu o daa ee nyanla ane mu, nbunbu bire ee towe kikole Yesu gyii asin mu nu naafoo o daa kpan mu n-yu fee o nyita mu.” ²⁴ Imu so ba yin lbwaare lu kuto mu nu ba nu lu me so.

2

Krisito Asunpu mu ba kyula koolo Pooi

¹ Nsu kudu ana kamaa to mu, n bwii kpee Gyerusalem. N maa Banabasi i kpee nu n taa Titusi tii so kpee. ² N kpee tuto nun, lu fee

---

* **1:18** 1:18 Pita gye Krisito osunpu nu ba bula ba tu mu ye Kefasi.

Ibwaare ɪ lɛɛ kaapu mɛ fɛɛ n kpee. N maa abɪlɪsa mu an gyanɛ anɛ nkun, nu n lɛɛ asɪn danbirasa mu nu n tɔwɛ n sa bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu kase kaapu bamu. N waa kanɪn nɪn kɛ ɪ man naa ba fɛɛ kusun mu nu n waa ye umu nu n san n waa fale mu, ɪ man ba bilinɪ kɪyan. ³ Amaa Titusi mu nu ɔ bu mɛ ase, yegɛ be nyi maa gye Giriki nyɪmɪsa gbaa mu, ɔku man nyan mu ye ɔ tin mu oduu. ⁴ Amaa fale asɪn nɪmu ɪ ba, lu fɛɛ asa ku mu nu bɛɛ pɪna ye ba gye akɔɔle-gyipu fɛɛ anɛ mu ba be loo anɛ tɔ, kɛ ba ba ku anɛ n-yu kɪnye Krisito Yesu tɔ, kɛ ba nye taa anɛ bilinɪ Gyiwu nbara mu anye. ⁵ Amaa a man daa yegɛ anɛ n-yu sa bamu. An waa kanɪn nɪn kɛ kesintin asɪn danbirasa mu ɪ nye sii fane tɔ kanɪn.

⁶ Nu bamu nu ba daa ba gye Krisito kubu mu agyankpaapu mu, ba man taa sehn tii mɛ asɪn danbirasa mu nu n kaapu mu su. Halu ba maa gye agyankpaapu gbaa mu, ɪ man tiri mɛ. Lɛɛ fɛɛ Ibwaare bire mɛɛ ku nyɪmɪsa ansi su. ⁷ Amaa kutɔ mu nu agyankpaapu banɪmu ba wu ɪ gye fɛɛ, Ibwaare ɪ taa asɪn danbirasa mu waa mɛ abaa tɔ ye n tɔwɛ umu sa bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu, fɛɛ kanan mu nu ɔ taa asɪn kulɔn maɲa waa Pita abaa tɔ ye ɔ tɔwɛ sa Gyiwu abi mu. ⁸ Lu fɛɛ Ibwaare mu nu mu ɔlɔn bɔla Pita, mu nu ɔ gye Krisito osunpu sa Gyiwu abi, nu ɔlɔn mu ii sun kusun bamu tɔ mu, Ibwaare maɲa ɔlɔn ɪ bɔla mɛ, Pɔɔli gbaa, mu nu n gye Krisito osunpu sa bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu, nu ɔlɔn maɲa ii sun kusun bamu tɔ. ⁹ Gyemisi maa Pita ye Gyɔn nu ɔkɔmaa nɪmu

nyi ba maa gye kubu mu abulisa gbaa-gbaa mu, ba bu fee lbwaare bwaala ngbaa me. Imu su ba gyoo n maa Banabasi abaa to kaapu fee anaa bamu kpini an sun kusun kulon. Nu an kyula ye n maa Banabasi a waa kusun bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu to, ke bamu moo ba waa kusun mu Gyiwu abi to. ¹⁰ Kuto kulon mu nu ba towe ane ti su i gye ye, a nyinji atiripu mu nu ba bu bamu to mu, nu umu i gye kuto mu nu n wola payi mi ansi n waa.

Pooi towe tigi Pita ye kuto mu nu o waa mu man buron

¹¹ Saŋa ku Pita maa kyuna ba Antiyoki mu, n towe tigi mu ye kuto mu nu o waa mu man de okpa. ¹² Asin mu i gye ye, poyi ke Gyemisi o sun anyin aku kpee Antiyoki mu, naafoo Pita maa Krisito abuupu mu nu ba man gye Gyiwu abi mu i buga bee gyii lape kulon to. Amaa saŋa mu nu anyin mu ba naa fuu toto mu, Pita tin mu n-yu lu Krisito abuupu mu nu ba man gye Gyiwu abi mu ase kigyii, lu fee o sile asa mu nu bee towe ye bamu nu ba man gye Gyiwu abi gbaa ba tin oduu mu. ¹³ Kanin gbaa nin, nu Gyiwu abi asansa mu nu ba bu toto mu ba gye nno nnyo-nnyo wuya ana fee kanan mu nu Pita waa mu, halu i yege Banabasi gbaa foyi okpa o buu bamu.

¹⁴ N maa wu fee kuto mu nu bee waa mu, man buu asin danbirasa mu kesintin okpa su mu, n towe Pita Krisito abuupu mu kpini ansi to ye, “Gyiwu obii i gye fu, yege fu kakyina to du fee bamu nu ba man gye Gyiwu abi. Mine su nu fu

nyan Krisito abuupu mu nu ba man gye Gyiwu abi mu ye ba kyina fee Gyiwu abi?"

¹⁵ Kakube to mu, maa fu an gye Gyiwu abi gbaa-gbaa, a man gye "bamu nu ba man gye Gyiwu abi, nu ba man buu Gyiwu nbara mu".

¹⁶ Amaa an nyi fee i man gye Mosesi nbara mu kibuu su nu lbwaare i taa nyimisa fee, mu ukpa ii kyiigi, amoo o koolo Yesu Krisito gyii. Imu su, amoo ane gbaa ane an koolo Krisito Yesu gyii, ke lbwaare o wu ane fee ane ukpa ii kyiigi lu kikoolo-gyii mu nu an su Krisito to, nu i man gye nbara mu kibuu su. Lu fee oku man bu to, nu lbwaare i wu fee maa buu nbara mu su nu mu ukpa ii kyiigi.

¹⁷ Nu i kan i gye fee ane kubola Krisito su mu, nu lbwaare i wu fee ane ukpa i kyiigi mu ase, nu inumu u yege nu an wu fee ane gbaa ane an gye alibi awaapu fee bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu, inumu u kaapu nun fee Krisito sa alibi kiwaa olon tii su nun abee? Ayee! I man gye kanin! ¹⁸ Nu n kan kina nbara mu, nu n bwii n kyini umu mu, kanin bire n tiye alibi to.

¹⁹ Lu fee n maa buu nbara mu, n wu fee i mee sa nkpa. Imu su n wu sa nbara mu, ke n nye kyina sa lbwaare. ²⁰ Nu i waa nun fee n maa Krisito nu ba daa mata oyu laasa su. Nu n man bila n te sa me n-yu, amaa Krisito Kayaayu mu ki bu me to. Nu kakyina mu nu n te kumu to nbunbu fale mu, kikoolo lbwaare mu-Bii gyii mu to nu n te, mu ii biti me asin, nu o taa mu nkpa yila sa me. ²¹ Nu n man taa lbwaare kabwaala mu yila ukpa su, lu fee nu i kan i gye nbara mu kubola su nu nyimisa ukpa ii biti i kyiigi lbwaare ase

mɔ, kanɔn bɔrɛ ɪ kaapɔ nɔn fɛɛ Krisito kelewu mɔ man tiri.

3

Kikɔɔlɛ Yesu gyii abɛɛ nbara kibuu

¹ Fane Galati abi nfeere ɪ man fɔɔ fane! Anɔmɔ ɪ waa fane biila* kanɔn? Fane gbaa-gbaa fane ansi tɔ nɔ n tɔwe bugi tɔ Yesu Krisito kelewu oyu laasa mɔ sɔ asɔn sa fane. ² Kɔtɔ kulɔn nɔ n biti n taase fane. Fan maa daa nye lbwaare Kayaayu mɔ, Mosesi nbara kibuu mɔ sɔ nɔ fan nye Kayaayu mɔ, abɛɛ fan maa nɔ asɔn danbrasa nɔ fan kɔɔlɛ gyii mɔ sɔ nɔ fan nye kɔmɔ? ³ Mɔne nɔ nfeere ɪ man fɔɔ fane kanɔn? lbwaare Kayaayu nɔ fan taa piili fane Krisito kusun mɔ, amaa nbɔnbɔ mɔne sɔ nɔ fen biti fan taa fane gbaa-gbaa ɔlɔn taa lɔwe? ⁴ Awɔrɔfɔ mɔ nɔ fan wu fale kpini mɔ ɪ waa kɔyan nɔn abɛɛ? N kɔɔlɛ gyii fɛɛ ɪ man waa kɔyan. ⁵ Fan nyi fɛɛ fan maa buu Mosesi nbara mɔ sɔ nɔ lbwaare sa fane mɔ Kayaayu nɔ ɛɛ waa ɪsɔnkaala ɛɛ sa fane mɔ, abɛɛ lu fan maa nɔ asɔn danbrasa mɔ, nɔ fan kɔɔlɛ gyii sɔ?

⁶ Ba kyɔrɔɔ waa Asɔnkyan yɔlasa mɔ tɔ ye, “Abraham kikɔɔlɛ lbwaare gyii sɔ, nɔ lbwaare kɔɔlɛ mɔ kyula fɛɛ mɔ ɪkpa i kyiigi.” ⁷ Imɔ sɔ fan bu fɛɛ bamɔ nɔ ba kɔɔlɛ lbwaare gyii mɔ, ɪ gye Abraham anaana-bii gbaa-gbaa. ⁸ Ba gyankpaa kyɔrɔɔ waa Asɔnkyan yɔlasa mɔ tɔ fɛɛ lu bamɔ nɔ ba man gye Gyiwu abi kikɔɔlɛ-gyii sɔ mɔ, lbwaare ii biti ɔ kɔɔlɛ bamɔ kyula fɛɛ bamɔ ɪkpa

---

* **3:1** 3:1 Biila nftɔ ɪ kaapɔ asa kapɔna.

i kyiigi. Kanun su ɔ wɔla towɛ asun danburasa mu sa Abraham ye, “Fu su nu n biti n bola waa dulinyaa asa kpini kusee.” ⁹ Abraham maa kɔɔle gyii su nu lbwaare waa mu kusee. Imu su bamu nu ba kɔɔle gyii mu kpini, lbwaare ii biti ɔ waa bamu kusee tii Abraham su.

¹⁰ Nu bamu nu ba taa bamu n-yu kpini gyaga nbara mu kibuu su ke ba bola lbwaare ansi mu, ba bu lbwaare nno kitowe mu to. Lu fee ba kyuroɔ waa Asunkyan yilasa mu to ye, “Okumaa mu nu ɔ man kyaga su ee buu kuto kumaa mu nu ba kyuroɔ waa Mosesi nbara owole mu to mu, lbwaare nno kitowe mu gyan bamu su.” ¹¹ I bugi to kaapu kesintin fee, oku man bu to nu ee bola nbara kibuu mu su, ke lbwaare o wu mu fee mu ukpa i kyiigi mu ase. Lu fee, ba kyuroɔ waa Asunkyan yilasa mu to ye, “Kikɔle-gyii to nu ukpa kyiigisa wuya ii biti ɔ nye nkpa.” ¹² Nbara mu kibuu man gyan kikɔle-gyii su, fee kanan mu nu ba kyuroɔ waa Asunkyan yilasa mu to ye, “Okumaa mu nu ee waa kuto kumaa mu nu nbara mu i kaapu mu, ee biti ɔ nye nkpa lu umu kibuu su.” ¹³ Amaa nno kitowe mu nu i gyan ane su fee a maa man buu nbara mu, Krisito ka umu kuko. Maa wu oyu laasa su mu, ɔ kɔɔle kono towe mu nu ki gyan ane su mu sula. Lu fee ba kyuroɔ waa Asunkyan yilasa mu to ye, “lbwaare towe nno waa ɔsa kumaa mu nu ɔ saa oyu su mu.” ¹⁴ Krisito ka ane alibi kuko, ke kusee mu nu lbwaare waa Abraham mu, i nye bola Krisito Yesu su taa ba sa bamu nu ba man gye Gyiwu abi mu gbaa, taa lu kikɔle-gyii su mu, a nye Kayaayu mu nu lbwaare da mu kokolo su ye ee

biti ɔ sa mu.

Mosesi Nbara mu ye Ibwaare kɔkɔlɔ su kɪda sa Abraham

¹⁵ Mɛ birisa ana Krisito abuupu, n bitɪ n taa dulinyaa kakyɪna numu tɔ asɪn kaala asɪn numu. Nu asa ku ba kan bɔ ntan yɪla bamu nsana mu, ɔku mɛɛ taale nyita umu abɛɛ ɔ taa kutɔ ku tii su. ¹⁶ Ibwaare maa da mu kɔkɔlɔ su sa Abraham maa mu kanaana-bii mu, ba man kyurɔɔ waa Asɪnkyan yɪlasa mu tɔ ye, “fɔ anaana-bii,” nu umu ii bitɪ ɪ kaapu fɛɛ asa mu ba kyɔ. Amaa asɪn mu ɪ tɔwɛ ye, “fɔ kanaana-bii,” nu umu kase ɪ kaapu fɛɛ mu kanaana-bii kulun, nu obii maɲa ɪ gye Krisito. ¹⁷ Kutɔ mu nu n kaapu mu ɪ gye ye Ibwaare da mu kɔkɔlɔ su sa Abraham. Nu nsu ana ye adisa kamaa tɔ pɔyɪ nu Ibwaare sa nbara mu, amaa nbara mu ɪ man taale nyita abɛɛ kpayɪ katowɛ kyula mu nu Ibwaare waa yɪla mu. ¹⁸ Imu su nu ɪ kan ɪ gye nbara mu kibuu su nu nyɪmɪsa ii bitɪ ɔ nye Ibwaare kusee mu, kanɪn birɛ, ɪ man gye Ibwaare kɔkɔlɔ su kɪda mu su nu ɪ bɪla ɪ gyan. Amaa lu Ibwaare kabwaala mu su mu, ɔ bɔla mu kɔkɔlɔ su kɪda mu su taa kusee sa Abraham.

¹⁹ Nu ɪ gye kanɪn birɛ, mɪnɛ su nu Ibwaare sa nbara mu? Ibwaare daa taa nbara mu nu n tii su ke ɪ kaapu kutɔ mu nu alibi ɪ gye. ɪ dagaa nbara mu maa kyɪna naa fɔv saɲa mu nu Abraham kanaana-bii mu nu Ibwaare da mu kɔkɔlɔ su yɪla sa mu mu, ɔ ba. Ibwaare taa nbara mu bɔla mu nbɔɔ su taa sa Mosesi mu nu ɔ yɪlɛ Ibwaare maa asa nsana mu abaa tɔ. ²⁰ Amaa nu ɪ dan ɪ

gye nyumisa kulɔn mu, nsana ɔyɔlɛpɔ man tiri. Ibwaare bire gye ɔkulɔn nin.

²¹ Imu su u kaapu nin fee, nbara mu ye Ibwaare kɔkɔlɔ su kɔda mu, mee kyina abaa su nin abee? Ayee, man gye kanin nin kpini-kpini! Lu fee nu nyumisa daa nye nbara ku nu i taale sa nyumisa nkpa mu, naafɔɔ kanin nbara manja kibuu i taale yege nyumisa ukpa i kyiigi Ibwaare ase. ²² Amaa Asinkyan yɔlɔsa mu u tɔwe ye, dulinyaa asa kpini ba bu alibi kɔbaa tɔ nin. Imu su kɔtɔ mu nu Ibwaare da mu kɔkɔlɔ su ye ee biti ɔ sa mu, gyan Yesu Krisito kɔkɔle-gyii su, nu bamu nu ba kɔle gyii mu, nu ee biti ɔ taa sa.

²³ Pɔyi ke kɔkɔle-gyii mu ki ba mu, nbara mu i dan nyan ane waa tɔ nin fee bamu nu ba tii bamu obu biri su, naa fɔɔ saɔa mu nu kɔkɔle-gyii mu ki ba lu ifuli. ²⁴ Imu su nbara mu i kyina i gye ane ɔkɔsɔpɔ naa fɔɔ saɔa mu nu Krisito ba. Saamu, bɔla lu ane kɔkɔle-gyii su mu, Ibwaare ii biti ɔ wu fee ane ukpa i kyiigi mu ase. ²⁵ Nbuɔnbu kɔkɔle Krisito gyii maa ba fale bire, a man bɔla an bu nbara mu nu i gye ane ɔkɔsɔpɔ mu kase.

Ibwaare Mu-Bii ana

²⁶ Kpalɔ fee fan maa kɔle Krisito Yesu gyii su mu, fane kpini fan gye Ibwaare mu-bii ana.

²⁷ Nu fane kpini mu nu ba gye fane Ibwaare kekyugye waa Krisito lee mu, i yege nu Krisito kudubi mu bu fane tɔ. ²⁸ Imu su Ibwaare ase bire, i man bɔla i bu tɔ fee aku ba gye Gyiwu abi abee ba man gye Gyiwu abi, abee aku ba gye anye abee aku ba gye nde abi, abee aku ba gye

anyɔn abeɛ ba gye akyɔ, lu fɛɛ fane kpini fan gye kukulɔn Krisito Yesu tɔ. ²⁹ Nu fan kan fan gye Krisito lɛɛ mu, kanɔn bire fan gye Abraham anaana-bii, nu fen biti fan nye kutɔ mu nu lbwaare da mu kɔkɔlɔ sɔ sa Abraham mu.

4

¹ Kutɔ mu nu n towɛ ɪ gye ye, kebii-pii mu nu ee biti o gyii mu-se kapatɩye nu ɔ man pu dan, nu halɔ kutɔ kɔmaa maa gye mu lɛɛ gbaa mu, ɔ man kwɔ ye kɩnye mu nu ɔ bu kɩkpaara mu sɔ mu. ² Maa san ɔ gye kebii-pii mu, ɔ sɔ asa mu nu beɛ ku mu sɔ, ye bamu nu beɛ ku mu atɔ mu sɔ beɛ sa mu, naa fɔv saɲa mu nu mu-se yɩa mu ye o gyii kapatɩye mu. ³ Kanɔn nu anɛ gbaa anɛ an daa an du fɛɛ nbii mu nu anɛ anaana-tɔ ye dulinyaa numu tɔ atɔ kaapɔsa, ɪ nyan anɛ fɛɛ anyɛ. ⁴ Amaa saɲa mu nu lbwaare yɩa kyɛkyɛɛ maa fɔv mu, o sun mu gbaa-gbaa Mu-Bii dulinyaa numu tɔ. Nu ɔ yege nu ɔkyɔ kubge mu Gyiwu obii waa nbara mu tɔ, ⁵ ke ɔ nye kɔɔlɛ bamu nu ba bu nbara mu kase mu yege, ke anɛ kpini an nye ba biliɲi lbwaare mu-bii ana. ⁶ Lu fan maa gye lbwaare Mu-Bii ana sɔ mu, o sun Mu-Bii Kayaayu mu ɔ ba kyɩna fane nkɔlɔ tɔ. Kayaayu mu ɪ yege nu an taale tu lbwaare ye, “Aba* abeɛ ɔsɛ.” ⁷ Imu sɔ fan man bila fan gye anyɛ, amaa fan gye lbwaare mu-bii ana nu. Nu fan maa gye mu-bii ana fale bire, fan gye mu kapatɩye mu agyipu.

* **4:6** 4:6 Aba ɪ gye Arabiki katowɛ tɔ. Imu kase ɪ gye ɔsɛ.

Pɔɔli kayiyee lu
Galati abi sv

⁸ Saɲa mu nu fan man nyi lbwaare mu, fan gye anye sa idakpa mu nu i man gye anyiripe ku.

⁹ Amaa nbunbu fan maa bu lbwaare fale, abee n tɔwe ye lbwaare bure i ba bu fane fale mu, nene su nu fen bila bwii naa buu kanin idakpa ato kaapusa mu nu i man su ɔɔɔn ku, nu i man su tɔnɔ? Fen biti fan bila bilinɔ anye sa umu nin abee? ¹⁰ Fan su kensi-gyii nke sa Gyiwu abi nke nku, ye lbwaayi iku, ye isanja iku, ye nsu nku.

¹¹ Fane asin i su me kufuu, nu n fe nfere fee akuto me kkpine mu nu n kpine fane su fale ii biti i waa kɔyan.

¹² Me-daa ana ye mi-supu ana, n kole fane nin fee fan baa fan du fee me. Lu fee ngbaa n maa gye Gyiwu obii mu, n ba waa me n-yu fee fane. Nu fan man waa me alibi aku. ¹³ Fee kanan mu nu fan nyi mu, lu me kolo su nu n gyankpaa ba tɔwe asin danbirasa mu sa fane. ¹⁴ Halu me kolo ki maa gye kasula sa fane gbaa mu, fan man lee fane ansi yege me, nu fan man kina me. Amaa fan kɔɔle me abaa anyo fee n maa gye lbwaare kaboo, abee n maa gye Krisito Yesu gbaa-gbaa mu. ¹⁵ Nu kanin saɲa maa mu, kensi-gyii lala bu fane to lu me su. Nu n taale n tɔwe gbaa ye, nu kuto mu nu fen taale nin, naafoo fen kyole fane ansi gbaa fan sa me. Nu nbunbu, mine i waa? ¹⁶ N ba bilinɔ fane don lu kesintin mu nu n tɔwe n sa fane mu su nin abee?

¹⁷ Nu kanin asa mu nu bee kaapu fane asin kukwu mu bure, bamu ansi i payi fane su, amaa bamu nfere to man buron. Kuto mu nu bee biti

mɔ ɪ gye fɛɛ, ba barige fane lu mɛ ase, kɛ fane gbaa fane fan baa fen nu bamɔ ase. ¹⁸ ɪ burɔn fɛɛ fane ansi ɪ maa payɪ lu kutɔ kɔ sɔ, nu kutɔ maa gye kutɔ danbirasa, kɛ ɪ man naa waa fɛɛ saɲa mɔ nu n bɔ fane ase mɔ nkɔn, amaa saɲa kɔmaa. ¹⁹ Mi-bii ana danbirasa, fɛɛ kanan mɔ nu kedunɟidi ɪ kɪtaa ɔkyɪ mɔ, kanɪn maɲa nu ɪ bɪla ɪ waa mɛ sa fane, naa fɔbɔ saɲa mɔ nu Krisito kudubi mɔ ki loo bɔla fane tɔ. ²⁰ N daa biti nɪn fɛɛ n san n bɔ fane ase nbɪnɪnɪ, naafɔɔ n nye kyɛɛge kanan mɔ nu n tɔwe ɔlɔn sɔ n sa fane mɔ, lu fɛɛ mɛ nfeere ɪ tɔɔɔɔ mɛ fane sɔ.

*Kɪnye-kyɪ Haga mu-bii
ye odibii Sara mu-bii*

²¹ Fan yege n taase fane mɔ nu fen biti fan buu nbara mɔ. Fan man nu kutɔ mɔ nu nbara mɔ ɪ tɔwe mɔ kase nɪn abɛɛ? ²² Asɪnkyan ylasa mɔ ɪ tɔwe ye, Abraham sɔ nbii-nyɪnsa anyɔ, kɪnye Haga mu-bii ɪ gye ɔkɔ, nu odibii Sara mɔɔ mu-bii gye ɔkɔ. ²³ Obii mɔ nu kɪnye-kyɪ kɔbge mɔ, mɔ kakɔbge du nɪn fɛɛ kanan mɔ nu daadimaadi kɔbge obii mɔ, amaa odibii mu-bii mɔ bɪrɛ, ba kɔbge mɔ bɔla asɪn mɔ nu ɪbwaare wɔla da mɔ kɔkɔlɔ sɔ tɔwe yɪla mɔ sɔ nɪn.

²⁴ Fale atɔ nɪmɔ ɪ gye asɪn kaalasa mɔ nu ɪ sɔ kase. Akyɪ anyɔ mɔ ba yɪle sa ntɔwe-kyula anyɔ mɔ nu ɪbwaare waa maa asa nsana mɔ. Kɪnye-kyɪ Haga ɪ yɪle sa katɔwe kyula mɔ nu ɪbwaare waa Sinayi kɪbɪ mɔ sɔ mɔ, nu nbii mɔ nu Haga kɔbge mɔ gye anyɛ nɪn. ²⁵ Nu Haga ɪ yɪle sa Sinayi kɪbɪ mɔ nu kɪ bɔ Arabiya ɔsɔwɔle sɔ mɔ, nu kɪ bɪla yɪle sa ndaga Gyerusalem kadɛ lala mɔ, nu kɪmaa kɪmɔ asa kpini ba gye

anyɛ nɛn. ²⁶ Amaa sɔsɔ Gyɛrusalem mɔ bɪrɛ gyɛ odibii-kyɛ, nɛ mɔ ɪ gyɛ anɛ-nyɪ. ²⁷ Lɛ fɛɛ ba kyɔrɔɔ waa Asɪnkyan yɪlasa mɔ tɔ yɛ,

“O ogbentipu-kyɛ,

fɔ mɔ nɛ fɔ man kɔɔgɛ kɛ,

yɛgɛ ɪ waa fɔ ɔkɔn,

fɔ mɔ nɛ fɔ man pɪta dɔnɪ kɛ mɔ,

taa kɛnsi-gyɪi lala kuusi waa ɪlawɔ.

Lɛ fɛɛ ɔkyɛ mɔ nɛ mu-kuli sɪlɛ yɛgɛ mɔ mɔ, ɪi bitɪ ɔ nyɛ nbii

ɔ kyɔ ɔkyɛ mɔ nɛ mu-kuli man sɪlɛ yɛgɛ mɔ.”

²⁸ Imɔ sɔ mɛ-daa ana yɛ mi-supu ana, fan gyɛ fɛɛ kanan mɔ nɛ ɪbwaarɛ da mɔ kɔkɔlɔ sɔ yɪla pɔyɪ nɛ Sara ba kɔɔgɛ Isaki mɔ, kanɛn maɲa nɛ fanɛ gbaa fanɛ fan gyɛ. ²⁹ Kanɛn saɲa maɲa mɔ, obii-nyɪnsa mɔ nɛ ba kɔɔgɛ mɔ daadimaadi kakɔɔgɛ ɪkpa sɔ mɔ, nyanla obii-nyɪnsa mɔ nɛ ba kɔɔgɛ mɔ ɪbwaarɛ kayaayu ɔlɔn tɔ mɔ. Nɛ kanɛn nɛ ɪ du nbɪnbɪ gbaa. ³⁰ Amaa mɪnɛ asɪn nɛ ba kyɔrɔɔ waa Asɪnkyan yɪlasa mɔ tɔ mɔ? Imɔ ɪ gyɛ yɛ, “Gya kɪnyɛ-kyɛ mɔ maa mu-bii-nyɪnsa mɔ, lɛ fɛɛ kɪnyɛ-kyɛ mu-bii maa odibii-kyɛ mɔ mu-bii ba mɛɛ bɔga bee gyɪi ɔsɛ mɔ kapatɪyɛ.” ³¹ Imɔ sɔ mɛ-daa ana yɛ mi-supu ana, an man gyɛ kɪnyɛ-kyɛ mɔ mu-bii ana nɛn, amaa an gyɛ odibii-kyɛ mɔ mu-bii ana nɛn.

5

*Krisito yɛgɛ nɛ a nyɛ
anɛ n-yɛ lɛ nbara mɔ tɔ*

¹ Krisito koolɛ anɛ yɛgɛ nu an nyɛ anɛ n-yu. Kanɔn sɔ fan yilɛ tɔ kenken, kɛ fan man bɪla yɛgɛ ba taa fanɛ waa nbara mu kibuu anyɛ.

² Fan nu! Mɛ Pɔɔlɪ n gyii fanɛ kesintin fɛɛ nu fan kan yɛgɛ nu ba tɪnɛ fanɛ iduu mu, ɪ bɔla lbwaarɛ ansi mu, kanɔn bɪrɛ Krisito man bɪla ɔ sɔ kyaarɛ sa fanɛ kpini-kpini. ³ N bɪla n da fanɛ amu tɔ yɛ, ɔkɔmaa mu nu ɔ yɛgɛ nu ba tɪn mu oduu mu, kanɔn bɪrɛ ɪ dagaa maa buu nbara mu kpini. ⁴ Fanɛ mu nu fen biti fɛɛ fan buu nbara mu, kɛ lbwaarɛ o wu fɛɛ fanɛ ɪkpa i kyiiɪ mu ase mu, fan barige lu Krisito ase, nu fan lɛɛ fanɛ n-yu lu lbwaarɛ kabwaala mu tɔ. ⁵ Amaa anɛnɛ bɪrɛ, Kayaayu Kyɪrɛkyɪrɛ mu yɛgɛ nu an sɔ tamaa an gyoo lbwaarɛ ɔ koolɛ anɛ kyula fɛɛ, anɛ ɪkpa i kyiiɪ mu ase lu anɛ kɪkoolɛ-gyii sɔ. ⁶ Lu fɛɛ, a maa buu Krisito Yesu fale mu, an tɪnɛ iduu-o, an man tɪnɛ iduu-o, man gye ɪmu i tiri. Kɔtɔ mu nu ki tiri ɪ gye yɛ Krisito kɪkoolɛ-gyii mu nu ku yɛgɛ nu an nyɛ kebiti sa abaa.

⁷ Naafɔɔ fan kyina fan yilɛ tɔ danbirasa. Anumu i fun waa fanɛ nu fan yɛgɛ kesintin ɔkpa mu kibuu? ⁸ N nyi fɛɛ man gye lbwaarɛ mu nu ɔ tu fanɛ yɛ fan ba waa mu lɛɛ mu, ɪ waa kanɔn. ⁹ Fan nyinɪ fɛɛ, “Bodobodo inyifo kɪfa-tinsa gberɛɛ ɪ yɛgɛ nu bodobodo inyifo mu kpini i tin.” ¹⁰ N koolɛ ɔnyɪrɪpɛ mu gyii fɛɛ, fan man yɛ fan kyɛɛgɛ naa buu ɔkpa pɔpwe ku. ɔkɔmaa mu nu ee nyita fanɛ nfɛɛrɛ maɲa mu, ɔsa kɔmaa mu nu ɔ gye mu, lbwaarɛ ii biti ɔ bɪtɛ mu kɔsɔ. ¹¹ Mɛ-daa ana yɛ mi-supu ana, nu n kan n kaapu yɛ iduu kɪtɪn ɪ gye asɪn tɪrɪsa

nin, naafɔɔ mune ɪ waa sɔ nu Gyiwu abi ba san bɛɛ nyanla mɛ? Nu ɪ daa ɪ gye kanin nin, naafɔɔ Krisito kiwu oyu laasa sɔ asin mu, man din biya asin ku. ¹² N biti fɛɛ bamu nu bɛɛ tɔɔɔɔ fane lu iduu kitin sɔ mu, naafɔɔ ba lɛɛ bamu awɛɛ tii bamu iduu kitin sɔ!

¹³ Mɛ-daa ana ye mi-supu ana, fane bire, Ibwaare kɔɔle fane yege nu fan nye fane n-yu lu kanin Mosesi nbara kibuu mu tɔ. Amaa fan man kan yege fane n-yu kinye mu ki sa fane okpa, ke fane kayu-wule kayalaga mu ki gyii fane sɔ. Amaa fan taa kebiti sun abaa. ¹⁴ Mosesi nbara mu kpini ɪ lu kɔnɔsa kulɔn tɔ mu nu ku tɔwe ye, “Biti fu birisa fɛɛ fu n-yu.” ¹⁵ Nu fan kan fan du fɛɛ ndɔnbwe nu fen dunji nu fen larige abaa mu, fan baa fan da sɔ, man gye kanin mu fen biti fan mɔɔ abaa.

*Ibwaare Kayaayu mu
ye anɛ kayu-wule*

¹⁶ Imu sɔ n tɔwe fane ye, fan yege Kayaayu Kyirekyire mu ɔ kaapu fane okpa, ke fan man nye buu fane kayu-wule kayalaga. ¹⁷ Lu fɛɛ kutɔ mu nu Kayaayu mu ii biti mu, mɛɛ kyina ye kutɔ mu nu kayu-wule u yalaga mu, nu kutɔ mu nu kayu-wule u yalaga mu gbaa mɛɛ kyina ye kutɔ mu nu Kayaayu mu ii biti mu. Bɛɛ kɔ ye abaa sana kumaa, umu sɔ nu ɪ bulɔn fɛɛ fan waa kutɔ mu nu fen biti mu. ¹⁸ Amaa nu fan yege nu Kayaayu mu kaapu fane okpa mu, kanin bire fan man bu nbara mu kase.

¹⁹ Kayu-wule asun libi ɪ mɛɛ baala. Imu ukɔ ɪ gye kilu okuli abɛɛ okaa kamaa, ye kigyagaa ineesi, ye kaburɔkɔɔnɛ, ²⁰ ye idakpa kusun, ye

akpa-sin, ye kekisi, ye keluu, ye kayu-basa, ye kunye agbu, ye me nkun n nye, ye nbarige to, ye nfeere kufe fee me nkun asin i buron. ²¹ Iku moo i gye ye kensi payi libi, ye kata-buu, ye kensi-gyii kibansa, ye alibi kumaa mu nu i tii so. N da fane amu to fee kanan mu nu n wula da fane amu to mu ye, okumaa mu nu o te fale kakyina to mu, mee ye o nye loo lbwaare kuwura-gyii mu to.

²² Amaa ato mu nu lbwaare Kayaayu mu u yege nu asa bee waa mu i gye kebiti, ye kensi-gyii, ye keyuula, ye kenyiita, ye kuwee kuwu, ye kidanbirasa kiwaa, ye kesintin kigyii, ²³ ye kibwahn kiwaa, ye n-yu kikita. Nbara ku man bu to nu u ko ii tii umu. ²⁴ Bamu nu ba gye Krisito Yesu asa mu bure, ba taa bamu alibi kayu-wule kayalaga ye kumu kokolo biti mu da mata oyu laasa mu so moo umu kpini. ²⁵ Kayaayu Kyirekyire mu maa sa ane kakyina pupwe fale bure, fan yege ke o gyankpaa ane kutu kumaa numu to. ²⁶ Fan man yege ke a kaapu ane n-yu, ke a man waa ane birisa ana agbu-sin, ke fan man ko abaa kokoroko.

6

Fan kye abaa to

¹ Me-daa ana ye mi-supu ana, nu fane to oku kan tye alibi to mu, fane mu nu fan buu lbwaare Kayaayu mu okpa kyeekeye so mu, fan taa kebiti kye mu to, ke o bwii ba okpa danbirasa mu so. Amaa fan ku fane n-yu so danbirasa, ke Sitaane o man nye okpa tub fane gbaa fane to ku. ² Fan yege fane birisa ana asin i baa i gye fane asin. Nu fan kan waa kanin mu, umu u kaapu fee

fen gyii Krisito nbara nɔmɔ sɔ. ³ Nu ɔku kan fe nfeere ye ɔ gye kɔtɔ ku, yege ɔ man gye sehn mu, ee pɔna mu n-yu nɔn. ⁴ Ɔkɔmaa nɔmɔ ɔ ku kanan mu nu mu gbaa-gbaa mu awaasa i du. Nu i kan i bɔrɔn mu, kanɔn bire ee taale kaapu mu n-yu lu mu awaasa mu sɔ, yege ɔ man taa mu n-yu kaala ɔku lee. ⁵ Lu fee i dagaa ɔkɔmaa nɔmɔ maa sula mu gbaa-gbaa mu kasula.

⁶ Ɔkɔmaa mu nu bee kaapu mu abwaaresɔn mu, i dagaa maa kye mu ɔkaapɔpɔ mu tɔ, lu atɔ danbirasa mu nu ɔ sɔ mu.

⁷ Fan man pɔna fane n-yu. Ɔku mee taale sisii lbwaare. Kɔtɔ kɔmaa mu nu nyɔmɔsa duu mu, kɔmɔ nu ee tɔɔ. ⁸ Ɔkɔmaa mu nu ee duu ke ɔ gyii mu alibi kayɔ-wɔle ansi mu, mu kayɔ-wɔle maɔa tɔ nu ee biti ɔ tɔɔ lewu, nu ɔkɔmaa mu nu ee duu ke ɔ gyii Kayaayu mu ansi mu, Kayaayu maɔa tɔ nu ee biti ɔ nye nkpa kakpaa. ⁹ A man yege kidanbirasa kiwaa ɔ fii ane, lu fee nu an man kan yege umɔ kiwaa mu, kakaaku an biti a ba gyii umɔ tɔnɔ. ¹⁰ Imɔ sɔ fee kanan mu nu an nye umɔ ɔkpa fale, fan yege ke a waa kidanbirasa sa asa kpini, fɔnfɔn bamɔ nu ba gye ane birisa ana akɔɔle-gyipu mu.

Laalaalɔwe kumu tɔ kɔda

¹¹ Ye fan wu akyɔrɔɔ-bi lala nɔmɔ? Me gbaa-gbaa me kɔbaa nu n taa kyɔrɔɔ umɔ nfu biya fane!

¹² Bamɔ nu bee biti ye asa ba wu bamɔ ifuli sɔ kidanbirasa mu, u nyan fane ye fan tɔɔ fane iduu. Kɔtɔ mu sɔ nu bee waa kanɔn i gye ye, be mee biti ba tɔwe Krisito kelewu oyu laasa mu sɔ

asɔn, ke ɔku nyanla bamɔ. ¹³ Halu Gyiwu abi ba maa buu iduu kitɔn gbaa mu, be mee buu Gyiwu abi nbara mu. Amaa bee biti ye fan tɔŋe fane iduu, ke ba nye kaapu bamɔ n-yɔ ye fan nu bamɔ katɔwe. ¹⁴ Amaa me birɛ, n mee kaapu me n-yɔ, amɔɔ anɛ-Nyɔrɔpe Yesu Krisito kelewu oyu laasa mu sɔ nkɔn, nu kimɔ sɔ nu dulinyaa atɔ man gye sehn mi ansi sɔ, nu ngbaa n man bila n gye sehn dulinyaa tɔ. ¹⁵ Nu nyɔmɔsa tɔn oduu oo, ɔ man tɔn oduu nɔn oo, man gye umɔ i tiri. Kɔtɔ mu nu ki tiri mu i gye fɛɛ Krisito sa anɛ kɔbaabɔtɔ pɔpwe. ¹⁶ Nu bamɔ nu ba sɔ kɔbaabɔtɔ pɔpwe nu bee buu umɔ asɔn mu, Ibwaare keyuula ye mu kɔwɛɛ kuwu i bun bamɔ sɔ, ye bamɔ nu ba gye mu lɛɛ mu kpini sɔ.

¹⁷ Lu ndaga u sɔ ii kpee mu, ɔku i gye ɔku ɔ man bila sa me tɔɔrɔɔ, lu fɛɛ alɔpane mu nu n nye lu Yesu sɔ mu, u kaapu fɛɛ n gye mu lɛɛ.

¹⁸ Me-daa ana ye mi-supu ana, anɛ-Nyɔrɔpe Yesu Krisito kabwaala mu ki baa ki bu fane kpini ase. Amen.

ɪbwaare Katowe Kyula Popwe
Nawuri: ɪbwaare Katowe Kyula Popwe New
Testament

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Nawuri)

Contributor: Ghana Institute of Linguistics, Literacy and Bible Translation

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

213815b7-495e-5855-bcae-f5f647c6161e